

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

14 Vtrùm aliquando licitum sit se mutilare, & quibus euentis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

tentur hostes Reipub. & latrones è medio tollere: non autem causam priuati cum eodem discrimine persequi.

92 *Non tenetur priuatus cum morte iniuaforis tueri alterum.*
 Dico Tertio, Priuatus non tenetur tueri vitam alterius priuati, quando non potest sine occisione inuaforis. Ratio est; quia vbi mala sunt paria, nemo tenetur alterum inferre, vt excludat alterum, præsertim cum id fieri nequeat, nisi horrendo illo modo occisionis proximi. Vnde etiam nemo tenetur tueri vitam suam per mortem alterius. Adde, si inuafor sit parens tuus, non potes illum occidere, vt defendas alterum id enim repugnat pietati filiorum in parentes idem, & potioritate, si Princeps; præsertim si aliàs in gubernatione Reipubl. bene se gerat. Sed difficultas est, An teneamur vitam proximi tueri vel liberare cum iactura facultatum, & quousque. qua de re dictum est q. 32. a. 5. dub. 1. de eleëmofyna.

93 *Omittens defensionem.*
 Dico Quarto, Qui non defendit vitam vel fortunas proximi, dum commodè potest, peccat quidem mortiferè contra charitatem; non tamen tenetur ad restitutionem, nisi ex iustitia teneatur defendere. Prior pars per se patet. Altera probatur; quia peccata, quæ solum sunt contra charitatem, non obligant ad restitutionem. Tertia probatur; quia qui lege iustitiæ tenetur, si omittat, peccat contra iustitiam; & consequenter tenetur ad damnum ex omissione illa secutum. Sicut enim dum quis commissione peccat contra iustitiam, tenetur ad damnum ex commissione illa secutum; ita etiam dum omissione, tenetur ad damnum secutum ex omissione.

94 *Lege iustitiæ qui defendere tenentur.*
 Petes, Quinam tenentur lege iustitiæ alios defendere? Nauarrus cap. 24. num. 18. putat omnes Superiores ad hoc teneri erga inferiores, & inferiores erga Superiores. Sed verius est, ad hoc obligari, Primò, omnes Superiores publica auctoritate ad aliorum gubernationem præditos, idque iuxta modum & finem gubernationis cuiusque, vt sunt Principes, Prætores, Magistratus: item Episcopi & Parochi. nam & hi quoque ex officio ad hoc obligantur secundum modum suæ potestatis, & mediæ suæ gubernationis; sed in ordine dumtaxat ad spiritalia, v.g. ne subditi doctrina praua inficiantur, ne Sacramenta eis denegentur. Secundò, qui ad hoc potestate Magistratum vel Principum sunt constituti: vt tutores, & curatores. Tertio, qui ad hoc specialiter conducti, vt milites. Quarto, qui ad hoc se explicitè vel implicitè obligarunt, vt feudatarij, & omnes famuli. Alij non videntur obligari ex iustitia. Nam parens non tenetur defendere vitam & fortunas filiorum lege iustitiæ, sed pietatis & officij paterni, similiter filij non tenentur parentum vitam defendere lege iustitiæ, sed pietatis filialis. Vnde si non faciunt, peccant contra præceptum, *Honora patrem*. Pari ratione, parochiani non tenentur Episcopum & Parochum lege iustitiæ defendere (quia hoc officium non susceperunt) sed lege obseruantie. Et subditi, qui neque sunt feudatarij, neque stipendiarij, non tenentur Magistratum vel Principem defendere lege iustitiæ particularis, sed legalis, & etiam obseruantie; quamuis Princeps & Magistratus eos ex iustitiæ defendere teneantur.

DUBITATIO XIV.

Vtrum aliquando licitum sit se mutilare, & quibus euentis.

D. Thom. quæst. 65. art. 1.

Suppono Primò, Potestati publicæ licitum esse mutilare malefactores, sicut & occidere. 96

Secundò, Licitum esse se mutilare, quando id necessarium est ad corporis salutem, vt si cancer membrum occupet, si vipera vel aspis momordit, nec aliud remedium præstò sit. Ratio est; quia membra sunt ob bonum totius: ergo quando aliquod membrum est toti corpori perniciosum, ius naturæ dicitur posse secari.

Vbi aduerte, hominem teneri permittere sibi membra secari, si medici id iudicent necessarium, nec magni dolores sint perferendi: vt docet Sotus lib. 5. quæst. 2. art. 1. Ratio est, quia tenetur vitæ suæ periclitanti, medijs ordinarijs non admodum difficilibus opitulari, si tamen ingentes essent cruciatus tolerandi, non tenetur permittere, neque etiam potest ad hoc cogi. Ratio est; quia non tenetur quisquam cum tanto cruciatu vitam incerto euentu conseruare. Vnde Marius, cum ei crus aperiretur, ait: *Non est tanto dolore digna salus*. Excipio tamèn duos casus. Primò, Quando vita alicuius censetur bono communi necessaria: tunc enim ob bonum publicum tenetur, & posset cogi à Republica. Secundò, Si esset Religiosus, qui se totum constituit in potestate sui Superioris, quamuis de hoc dubitari possit, quia non videtur Superior rem tam heroicam inferiori imperare posse. Ita docet Salonijs in hunc articulum. & hoc videtur probabilius. Nisi fortè ille Religiosus esset necessarius Reipubl. vel communitati, & salus esset omnino certa (quod rarum est) & dolores non nimis diuturni.

Difficultas superest de duobus casibus: prior est, Vtrum ob animæ salutem, v.g. ad carnis tentationes vitandas aut superandas, liceat se mutilare. alter est.

Vtrum iubente tyranno possis tibi manum abscindere, si alioquin mox esses interficiendus.

Ad priorem Respondeo, Id numquam licere, vt patet can. 22. Apostolorum, & can. 1. Concilij Nicæni: vbi id expressè cauetur. Ratio est; quia id numquam est medium necessarium ad animæ salutem, non enim membra adferunt homini perniciem, (alioquin Deus prauè naturam instituisset) sed malitia & negligentia libera voluntatis. Vnde qui ob hanc causam membrum aliquod secant, tacitam quamdam iniuriam & blasphemiam Deo irrogant. Adde, neque etiam esse conueniens remedium vel vtile, quia abscissio seu castratio (de qua præcipuè est quæstio) non tollit tentationes carnis, sed solum impedit generationem: quin potius illi qui castrantur, præsertim in virili ætate, magis incitantur libidine, vt docent Patres: Basilij libro de Virginitate, circa finem; vbi id probat rationibus & exemplis; & Chrysoſtomus homil. 63. in Mathæum, & Augustinus libro 6. contra Iulianum cap. 5. Vnde passim reprehenditur Origenes, de quo vide Euseb. lib. 6. hist. c. 6. & Origenes. fusè apud Baronium tom. 2. Annalium, ad annum Domini 208.

Dices, D. Marcus dicitur sibi pollicem præscidisse.

scidisse ex humilitate, ne cogeretur sacris initiari: ergo ob similem casum licebit. Respon. Hunc non fuisse Marcum Evangelistam, vt rectè docet Baronius Tom. 1. ad annum 45. sed alium quemdam Marcum anachoretam; qui nisi diuina inspiratione id fecerit, vel ignorantia probabili excusetur, laudandus in eo non est. Tali inspiratione putatur fecisse adolescens ille, qui linguam mordicus sibi præcidit, & in faciem meretricis, vt se ab eius impuro contactu tueretur, (cùm aliter non posset) expuit: de quo Hieronymus in Vita Pauli, in principio. quamuis etiam sine peculiari inspiratione eam cruentare, vel exiguâ particulâ ob hunc finem mutilare potuerit; cùm alia ratio defendendi non suppeteret. Sic miles in extrema necessitate

100

posset sibi dentes excutere, iisque loco plumbeæ glandis vt; quod aliquando factum à Lusitanis, in historijs Indicis legimus.

An iubente tyranno, vel casu urgente.

De secundo casu, Sorus supra dicit, quando necessitas abscindendi membri venit ab intrinseco, vt à morbo, vel saltem quando id per se est necessarium ad salutem corporis (vt si esset manu alligatus intra ædes, accedente incendio, vel hoste) posse te manum tuam præcindere: quia id per se est necessarium vt vita sit salua: non autem, quando prouenit ex alterius imperio.

101

Sed probabilius & verius videtur, etiam tunc licere; vt quando tyrannus vel iudex hoc imperaret. Sicut Iosephus Clitoni auctori rebellionis cuiusdam imperauit, vt mox sibi manû abscinderet, vt refert ipse Iosephus l. 2. de bello Iudaico, c. vlt. ita Toletus lib. 5. cap. 6. etsi hoc factum non bene narret, memoria fallente.

Probatur Primò, Quia pars naturaliter est propter totum: ergo ad conseruationem totius, licitum est auctoritatem habenti, partem è medio tollere: atqui quisque habet hanc auctoritatem respectu suorum membrorum; quia est gubernator & custos eorum, potestque de illis disporre vt expedit saluti totius: ergo, &c.

Secundò, Ideò nullo casu licitum est priuata auctoritate se interficere; quòd occisio sui nunquam possit esse medium necessarium ad saluandum aliquid in ipso homine præstantius vita: atqui in homine est aliquid præstantius membro, propter quod ipsum membrum est, & ad quod conseruandum aliquando est necessarium amputare membrum: ergo est licitum. Nec refert, illam necessitatem prouenire ab extrinseco; quia necessitas est in ipso homine, siue proueniat à natura, siue ab ipso tyranno. itaque licet peccet is, qui hanc necessitatem imponit, non tamen peccat, qui tanta necessitate pressus, eo medio ad finem suum naturalem vitur. Nec obstat, quòd Respub. non possit iubente tyranno & excidium minante occidere innocentem: quia iste est suppositum per se consistens & sui iuris, non habens essentialem ordinem aut dependentiam à Respub. sicut membrum naturale à corpore. Vnde Respub. non habet eam auctoritatem in suos ciues, quam habet homo in membra vitæ suæ non necessaria. Confirm. Quia hæc membra non sunt absolutè necessaria corpori, sed solùm ad ornatum & commoditatem: ergo potest hæc perdere propter salutem totius; sicut & alia omnia quæ non sunt omnino necessaria ad vitam, possumus propter vitam prodigere, quando aliter salua esse nequit. Et sanè valdè mirum videtur, hominem non posse

sibi præcindere digitum, vel auriculam, vel nasum, vt mortem euadat à tyranno intentatâ, cùm hæc omnia sint propter commoditatem totius, & salus totius possit sine his consistere. Quare non solùm iubente tyranno puto hæc posse abscindi & perdi, sed etiam absque præcepto, quando sic putaretur flectendus ad misericordiam.

Dices, Ideò licitum est abscindere membrum alligatum, quia vim infert toti; vim autem vt repellere licet. atqui hæc ratio non habet locum iubente tyranno. Non enim tunc membrum, sed tyrannus vim infert, vnde ipse, non membrum periri potest. Confirm. Quia non sumus domini membrorum nostrorum, sed custodes. ergo non possumus de illis pro arbitrio tyranni disporre.

Respond. Non illa sola est ratio, sed etiam, quia possumus disporre de membris non necessariis ob salutem totius, quando aliter saluum esse non potest, vt dictum est. Deinde non proprie vim infert membrum alligatum, sed vinculum, vel potius ipse alligans: alioquin si homo medio corpore alligatus esset, sibi ipse vim inferret; ac proinde se ipsum posset interficere, si cum ingenti cruciatu victus esset: sicut si alius me cum ingenti cruciatu vinceret, possem illum perimere, etiam si ego simul periturus essem. Ad Confirm. Inde rectè sequitur non posse nos pro nostro vel tyranni nudo arbitrio de partibus corporis nostri disporre; verùm quando id ad grauissimum malum auertendum est necessarium, non fit pro nudo nostro arbitrio; neque ad id necessarium est dominium. Sic possum mihi infligere vulnus, & detrahare adipem, si id necessarium sit, ad aliud vulnus, vnde alioqui mors impendet, curandum. Imò valdè probabile est, ob salutem Reipub. posse me mihi præcindere nares, aures, & labia, sicut fecit Zopyrus, de quo Herodotus lib. 4. Etsi enim non sumus horum domini, ita vt pro arbitrio possumus de his disporre; tamen nulla apparet ratio, cur ob causam tanti momenti non possumus ea perdere, cùm ad vitam non sint necessaria, sed solùm ad ornatum & commoditatem. Sic propheta iussit se vulnerari, 3. Reg. 20. quod sanè Dominus ei non præcepisset, si esset ita intrinsecè malum, vt auctores alterius sententiæ imaginantur. Sic etiam quædam sanctæ virgines sibi nares præciderunt, vt euaderent periculis tyranni. Nec refert, si dicas hæc membra esse minoris momenti: quia neque horum sumus domini, sed solùm custodes & rectores; & ita idem fundamentum in his locum habet. quòd si hæc minoris momenti possumus perdere ob minores causas, poterimus manuta totam perdere propter causam maximam, nimirum ad vitam seruandam.

Dices, Etiam si id possit fieri ob grauem causam, non tamen tali modo; nimirum ad imperium tyranni. Sed nulla est ratio cur non possit fieri cogente tyranno, & minante mortem odio priuato, vel ob causam politicam. Secus autem si ob causam Religionis: verbi gratia, quia absoluisi penitentem, quia fecisti Sacrum. tunc enim præscindendo tibi manum ad imperium tyranni, videreris punire & improbare factum tuum veluti pœna dignum; quod redundaret in iniuriam Religionis.